

Ede, Asakkerweg

Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven

N. Huisman

Met een bijdrage van:

J.J.W. de Moor (ArcheoSpecialisten)

Colofon

ADC Rapport 1548

Ede, Asakkerweg
Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven

Auteur: N. Huisman
Met een bijdrage van J.J.W. de Moor (ArcheoSpecialisten)

In opdracht van: Gemeente Ede

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, juli 2008

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

A handwritten signature in black ink, reading 'D.A. Gerrets'. The signature is stylized, with the first letters of the first and last names being prominent and capital letters.

Autorisatie:
D.A. Gerrets

ISBN 978-90-6836-538-2

ADC ArcheoProjecten
Postbus 1513
3800 BM Amersfoort
Tel 033 299 8181
Fax 033 299 8180
Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied	4
Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Algemeen	7
1.2 Vooronderzoek	7
1.3 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen	8
1.4 Opzet van het rapport	8
2 Methoden	9
3 Resultaten	10
3.1 Fysisch geografisch onderzoek (J. de Moor, ArcheoSpecialisten)	10
3.2 Sporen en structuren	11
3.3 Vondstmateriaal	11
4 Synthese	12
4.1 Algemeen	12
4.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen	12
5 Waardering en selectieadvies	12
5.1 Waardering van de vindplaats	12
5.2 Selectieadvies	12
Literatuur	13
Lijst van afbeeldingen	13
Lijst van Tabellen	13
Bijlage 1. Tekeningen put 1 t/m 5	14
Bijlage 2. Westprofiel put 4	19
Verklarende woordenlijst	20
Afkortingen in database	22

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied

Provincie:	Gelderland
Gemeente:	Ede
Plaats:	Ede
Toponiem:	Asakkerweg
Kaartblad:	32H
Coördinaten:	174.395/451.645; 174.555/451.690; 174.380/451.565; 174.515/451.560
Projectverantwoordelijke:	N. Huisman
Bevoegd gezag:	Gemeente Ede
Deskundige namens het bevoegd gezag:	C. Sueur
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):	29342
ADC-projectcode:	4108524
Complex en ABR codering:	geen
Periode(n):	geen
Geomorfologische context:	Gordeldekzand met enkeerdgrond of moderpodzol
NAP hoogte maaiveld:	21-23 m +NAP
Maximale diepte onderzoek:	90 cm
Uitvoering van het veldwerk:	24 en 25 juni 2008
Beheer en plaats documentatie:	Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van Gelderland

Samenvatting

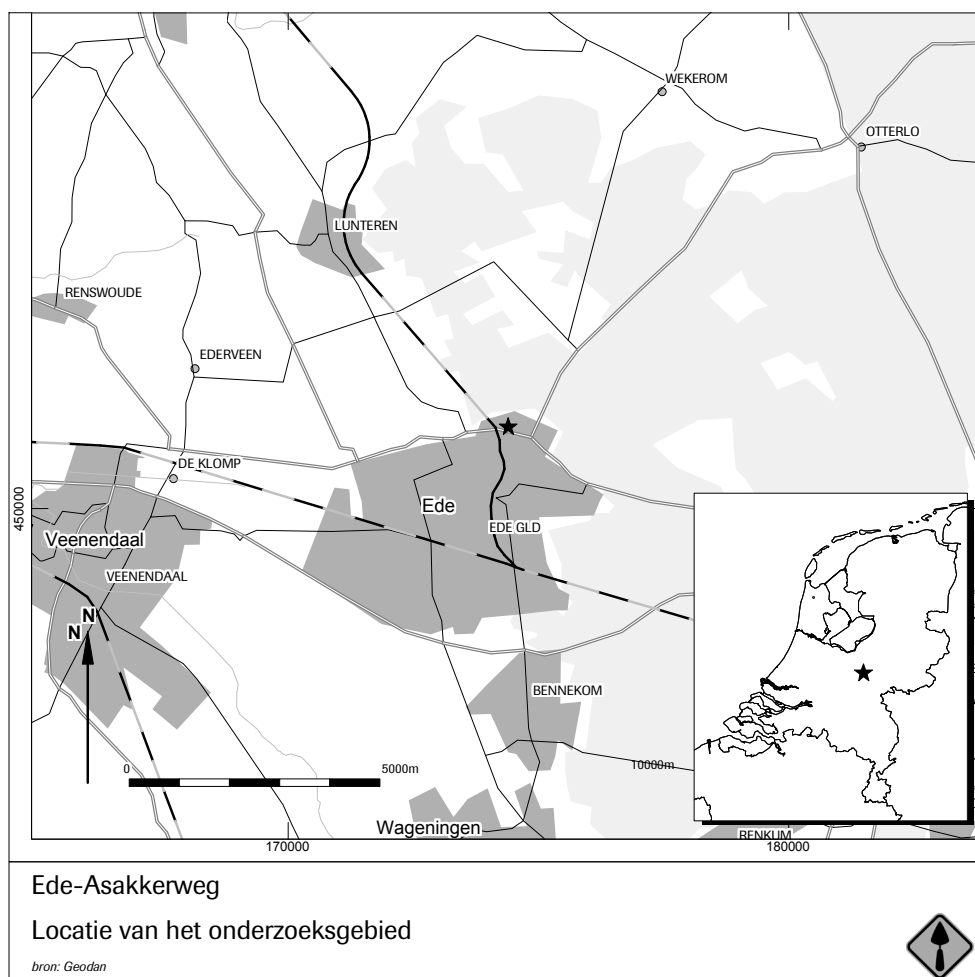
In opdracht van de Gemeente Ede heeft ADC ArcheoProjecten op 24 en 25 juni 2008 bij de Asakkerweg in Ede een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven (IVO-P) uitgevoerd. Dit onderzoek is door de gemeentearcheoloog geadviseerd naar aanleiding van het opstellen van een stedenbouwkundig verkavelingsplan. De toekomstige woningen verstoren of vernietigen eventueel aanwezige archeologische resten. Bij het bureauonderzoek is vastgesteld dat er in de directe omgeving veel archeologische vondsten zijn aangetroffen. Deze variëren van vondsten en nederzettingssresten uit het laat-Neolithicum tot de Romeinse tijd. Dergelijke nederzettingen kunnen enkele hectaren groot zijn, waardoor de kans groot is dat ook in het plangebied 'Asakkerweg' nederzettingssporen aanwezig zijn.

Het proefsleuvenonderzoek had tot doel het vaststellen van de aard, omvang en kwaliteit van een eventuele vindplaats om vervolgens te bepalen of de vindplaats behoudenswaardig is of niet. Het onderzoek moest antwoord geven op de vraag of de nieuwbouwplannen doorgang konden vinden, al dan niet onder de voorwaarde van vervolgonderzoek.

Tijdens het onderzoek zijn echter alleen recente sporen aangetroffen. Deze houden waarschijnlijk verband met eerdere bebouwing uit de vorige eeuw. De aangetroffen resten worden derhalve als niet behoudenswaardig gekenmerkt en er wordt geadviseerd het gebied vrij te geven. Het is aan het bevoegd gezag om te bepalen wat er vervolgens met dit advies wordt gedaan.

Tabel 1. Tijdsduur van de verschillende (pre)historische perioden.

PERIODE	TIJD IN JAREN				
Nieuwe tijd C	1850	na Chr.	-	heden	na Chr.
Nieuwe tijd B	1650	na Chr.	-	1850	na Chr.
Nieuwe tijd A	1500	na Chr.	-	1650	na Chr.
Late-Middeleeuwen B	1250	na Chr.	-	1500	na Chr.
Late-Middeleeuwen A	1050	na Chr.	-	1250	na Chr.
Vroege-Middeleeuwen D	900	na Chr.	-	1050	na Chr.
Vroege-Middeleeuwen C	725	na Chr.	-	900	na Chr.
Vroege-Middeleeuwen B	525	na Chr.	-	725	na Chr.
Vroege-Middeleeuwen A	450	na Chr.	-	525	na Chr.
Romeinse tijd	12	voor Chr.	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	voor Chr.	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	voor Chr.	-	800	voor Chr.
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	5300	voor Chr.	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (Midden Steentijd)	8800	voor Chr.	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd)	300.000	voor Chr.	-	8800	voor Chr.

Afb. 1. Locatie van het onderzoeksgebied op de topografische kaart.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht van de Gemeente Ede (A. Roseboom/M. van Tuijl) heeft ADC ArcheoProjecten een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) in de vorm van proefsleuven uitgevoerd voor het plangebied Ede-Asakkerweg (afb. 1), in het kader van nieuwbouwwontwikkeling. Vooronderzoek (zie §1.2) heeft aangetoond dat zich op deze locatie archeologische resten kunnen bevinden uit het laat-Neolithicum tot de Romeinse tijd (Zie voor periodisering tabel 1). De voorgenomen bouwplannen zullen eventuele resten vernietigen of ernstig beschadigen.

Het plangebied heeft een oppervlakte van ca. 1,3 ha en is deels in gebruik als grasland en deels nog bebouwd. Het gebied wordt aan de noordzijde begrensd door de Asakkerweg en aan de zuidzijde door de rijksweg N224. In het gebied zijn 5 proefsleuven aangelegd met een totale oppervlakte van ca. 625 m².

Het veldwerk is uitgevoerd op 24 en 25 juni 2008. In die periode zijn de proefsleuven aangelegd en onderzocht conform het Programma van Eisen (PvE), dat door de voormalig gemeentearcheoloog S. van der A is opgesteld.¹ Dit ontwerp is goedgekeurd door M. van Tuijl van de Gemeente Ede. De documentatie die tijdens het onderzoek is opgesteld is gedeponeerd in het Provinciaal Depot van Gelderland te Nijmegen.

Het veldteam bestond uit de volgende personen: N. Huisman (projectverantwoordelijke en veldarcheoloog), A. de Ridder (veldtechnicus), T. Krol (veldassistent), J. de Moor (fysisch geograaf, ArcheoSpecialisten) en E. van der Bunt (kraanmachinist van de firma v.d. Haar Groep/Veluwe Verhuur). De bij dit project betrokken senior archeoloog is D. Gerrets. De contactpersoon bij zowel Bevoegd Gezag als Opdrachtgever is C. Sueur.

1.2 Vooronderzoek

In verband met toekomstige ontwikkelingen in het plangebied 'Asakkerweg' is een eerste archeologische inventarisatie (bureauonderzoek) van het onderzoeksgebied uitgevoerd in februari 2006.² Dit onderzoek wees uit dat het plangebied in een landschap van gordeldekzanden met enkeerdgronden (zuiden) en moderpodzolen (noorden) ligt. De archeologische verwachting is hier voor alle perioden hoog. Op de gordeldekzanden zijn al veel vindplaatsen aangetroffen. De archeologische resten zijn afgedekt met een esdek en daardoor vermoedelijk goed geconserveerd.

Tevens zijn uit de directe omgeving zeven archeologische vindplaatsen bekend. Ten zuiden van het trafostation en even ten zuiden van de doolhoflaan zijn door een amateurarcheoloog aan het oppervlak aardewerkfragmenten gevonden uit het laat-Neolithicum. Ten zuiden daarvan, op een akker achter de generatorcentrale is in 1960 aardewerk uit de vroege IJzertijd gevonden. Aan de Knuttelweg, vlak bij de kruising met de Asakkerweg, heeft een amateurarcheoloog in 2002 enkele fragmenten aardewerk uit de IJzertijd en de Middeleeuwen aangetroffen. Bij de bouw van een trafohuisje bij het tankstation aan de Asakkerweg heeft dezelfde amateurarcheoloog in 2003 een aardewerkfragment uit de Bronstijd en een metaalslak aangetroffen. Onder de Apeldoornseweg (N304), bij de kruising met de N224, liggen vlak bijeen drie vindplaatsen. Bij de reconstructie van het kruispunt in 1970 zijn fragmenten aardewerk uit de midden en late IJzertijd, Romeinse tijd en vroege Middeleeuwen aangetroffen, alsmede een spinklosje en een paalspoor uit de Romeinse tijd. Deze vondsten wijzen op de aanwezigheid van een nederzetting die dateert van de midden IJzertijd tot in de Romeinse tijd (en mogelijk doorlopend in de vroege Middeleeuwen) op deze locatie. Landgoed Kernhem, even ten noordwesten van het plangebied, staat bekend als archeologisch waardevol gebied en is als zodanig juridisch beschermd in het bestemmingsplan "landgoed Kernhem". Het gebied is vanaf het laat-Paleolithicum vrijwel continu in gebruik geweest. Bij werkzaamheden in het kader van manifestatie Fleurig in 1997, 1998 en 2003 en de aanleg van een leidingsleuf door NUON in 2003 is een groot aantal archeologische vondsten aangetroffen die duidelijk maken dat op het gehele landgoed nederzettingen- en begravingssporen uit prehistorie, Romeinse tijd en Middeleeuwen voorkomen. Ook zijn sporen van ijzerproductie aangetoond tijdens een booronderzoek, uitgevoerd door RAAP Archeologisch Adviesbureau (2000). Het terrein staat geregistreerd onder monumentnummer 15599 bij de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek in Amersfoort. Behorend bij het landgoed Kernhem is het Doolhofterrein (monumentnummer 15600), een terrein van archeologische betekenis waar nederzettingssporen vanaf het Paleolithicum worden verwacht.

¹ S. van der A 2008, PvE nummer: 2006-05

² S. van der A 2006

Concluderen kan gezegd worden dat de vondsten variëren van losse aardewerkvondsten uit het laat-Neolithicum en de IJzertijd tot sporen van een nederzetting uit de periode midden-IJzertijd tot Romeinse tijd (mogelijk tot in de vroege Middeleeuwen). Dergelijke nederzettingen kunnen enkele hectaren groot zijn, waardoor de kans groot is dat ook in het plangebied 'Asakkerweg' nederzettingssporen aanwezig zijn. Op basis van de hoge archeologische verwachting is geadviseerd een proefsleuvenonderzoek uit te voeren.

1.3 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen

Het IVO in de vorm van proefsleuven heeft tot doel de aard, omvang en kwaliteit (gaafheid en conservering) vast te stellen van de vindplaats(en) in het gebied om te komen tot een definitief oordeel over de behoudenswaardigheid ervan. Daarnaast moeten gegevens verkregen worden om hetzij verder archeologisch onderzoek mogelijk te maken, hetzij adequate maatregelen voor behoud en beheer te kunnen treffen.³

In het PvE zijn verschillende onderzoeksvragen gesteld. Deze worden in dit rapport beantwoord op basis van wat in de proefsleuven is aangetroffen. De volgende onderzoeksvragen zijn in het PvE gesteld:

- Welk(e) bodemtype(s) komen voor in het plangebied?
- Indien een vindplaats aanwezig is:
 - Wat is de exacte aard en datering van de aangetroffen vindplaats(en)?
 - Wat is de gaafheid en conservering van deze vindplaats(en)?

1.4 Opzet van het rapport

Dit rapport betreft een standaardrapport zoals genoemd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 3.1 -specificatie VS05). In dit rapport worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd, waarna de eerste conclusies volgen.

Na de samenvatting en dit inleidende hoofdstuk volgt een omschrijving van de onderzoeksmethoden in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 zijn de onderzoeksresultaten beschreven. Eerst wordt aandacht besteed aan de ontstaansgeschiedenis van het gebied en de bodemopbouw ter plaatse van de onderzoekslocatie. Daarna zijn de aangetroffen sporen beschreven en geïnterpreteerd. Op basis hiervan worden in hoofdstuk 4 de onderzoeksresultaten in een synthese geanalyseerd en in een context geplaatst en de verschillende onderzoeksvragen beantwoord. Het rapport eindigt met een conclusie en de archeologische waardering van het plangebied in hoofdstuk 5.

³ Cf. Handboek ROB specificaties, juni 1998

2 Methoden

Het onderzoek is uitgevoerd conform de KNA 3.1 en het PvE.⁴ Tijdens het IVO zijn vijf proefsleuven aangelegd. Er zijn twee sleuven van 5x20 en 5x25 m in het noordelijke deel (grasveld) aangelegd en drie sleuven van 5x20, 5x30 en 5x30 in het zuidelijke deel (weide), volgens afbeelding 2.

Het vlak is machinaal aangelegd, zonder schaafbak, omdat dat niet nodig was in deze zandige bodem. De vlakken en de stort zijn met behulp van een metaaldetector onderzocht. Grondsporen zijn direct ingekrast. Vervolgens is het vlak en ieder spoor daarin gefotografeerd en ingemeten met de robotic Total Station (rTS), waarbij om de 3 m een waterpashoogte is bepaald. Per put is om de 10 m een profielkolom ingemeten met de rTS en beschreven door een fysisch geograaf. In put 4 is een volledig lengteprofiel gedocumenteerd. In de overige putten is om de 10 m een profielkolom gedocumenteerd.

Afb. 2. Plangebied met proefsleuf en meetpunten.

⁴ S. van der A 2008

3 Resultaten

3.1 Fysisch geografisch onderzoek (J. de Moor, ArcheoSpecialisten)

Tijdens het proefsleuvenonderzoek is door middel van documentatie van de profielen in werkputten 3 en 4 de bodemopbouw en landschappelijke situatie bestudeerd. In de overige putten was het profiel dermate verstoord dat er geen representatieve bodemopbouw van het terrein kon worden gedocumenteerd.

Het plangebied Asakkerweg ligt op de westelijke flank van de hoge stuwwallen van de Veluwe. Naar het westen gaat het gebied langzaam over in het laaggelegen gebied van de Gelderse Vallei. In het Laat Glaciaal zijn in deze gebieden op grote schaal dekzanden afgezet. In deze regio worden de dekzanden die zich op de overgang van de stuwwal naar de Gelderse Vallei bevinden gordeldekzanden genoemd. Deze gebieden zijn in de loop van de tijd door middel van plaggenbemesting steeds geschikt gehouden voor landbouwactiviteiten. Op deze manier is er op het oorspronkelijke oppervlak een dik pakket met zeer humeuze zanden gevormd, het es- of plaggendek. Veelal is hierbij de oorspronkelijk aanwezige podzolbodem niet meer intact.

De bodemopbouw van het terrein wordt weergegeven in bijlage 2 (het westprofiel van put 4) en op onderstaande afbeelding 3, een foto die de bodemopbouw van het terrein goed weergeeft.

Afb. 3. Bodemopbouw oostprofiel put 3.

De basis van het profiel bestaat uit matig fijn tot matig grof zand (Zs1) met daarin grindjes met een maximale diameter van 1 à 2 cm. Dit zijn sedimenten die deel uitmaken van de stuwwal. Ze zijn oorspronkelijk – dus voordat het landijs het materiaal opstuwde – afgezet door uitgebreide riviersystemen die door centraal Nederland stroomden en feitelijk voorlopers van de Maas en Rijn waren. Na vorming van de stuwwal is hier plaatselijk nog wat dekzand afgezet. Bodemkundig gezien is dit het moedermateriaal en vormt dus de C-horizont.

Hierboven bevindt zich een dunne, bruine horizont van zo'n 15 cm dikte die qua sediment dezelfde samenstelling heeft als het moedermateriaal, maar die bodemkundig gezien de B-horizont wordt genoemd. Het hier aanwezige bodemtype is de moderpodzol. In deze horizont is organische stof (humus) en ijzer ingespoeld. De humus is niet-amorf, deze vorm van humus wordt moder genoemd. In de zuidelijke helft van put 4 bevindt zich de originele A-horizont, hierin is echter al in vrij sterke mate humus (moder) uitgespoeld en neergeslagen in de onderliggende B-horizont. In de top van de B-horizont zijn spitsporen te zien, behorend bij de ontginning van het landschap.

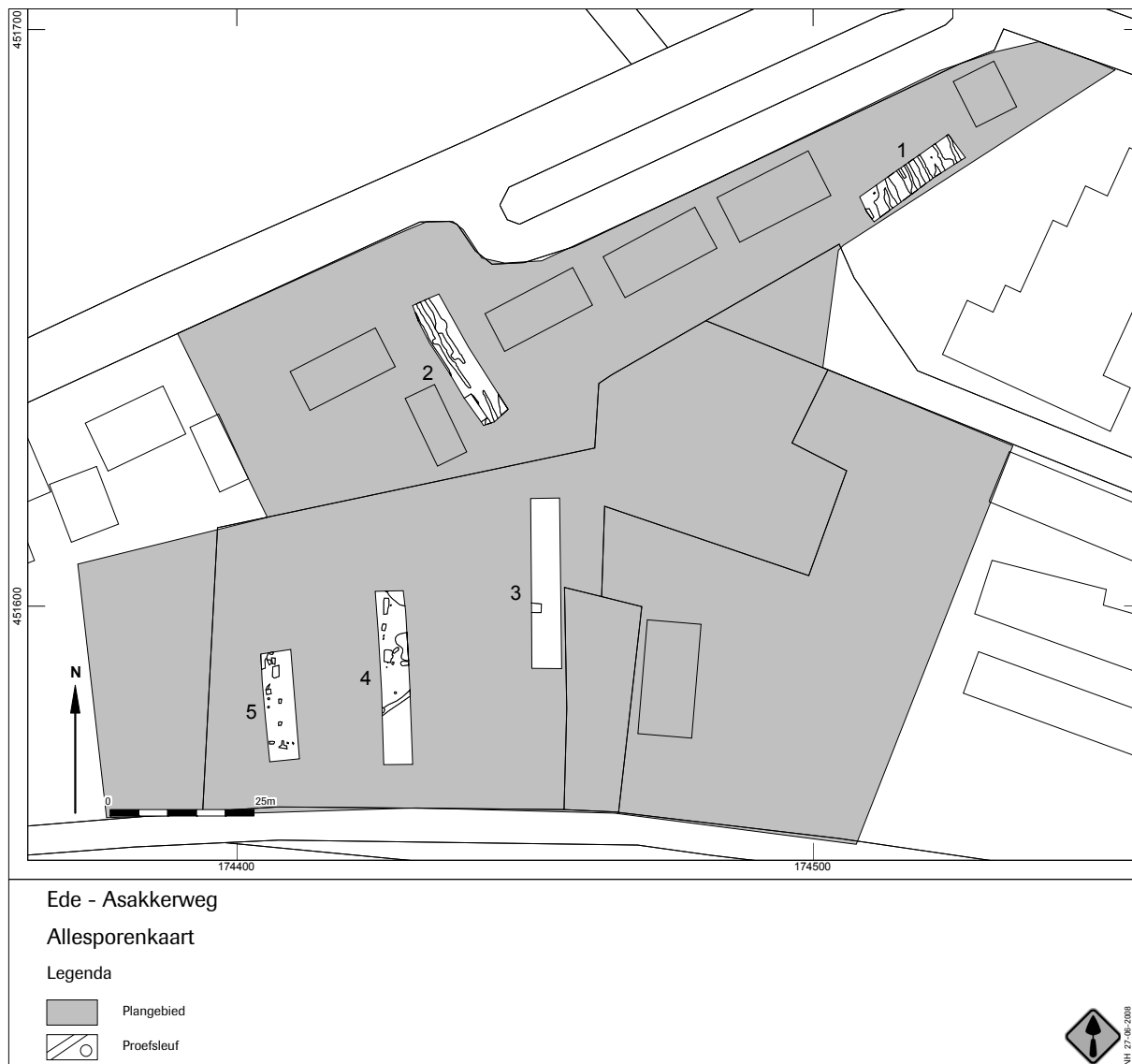

In de overige delen van putten 3 en 4 bevindt zich op de B-horizont een esdek van zo'n 15 tot 35 cm dikte met daarboven de bouwvoor, die zo'n 20 tot 40 cm dik is.

De variatie in bodemtypes in het plangebied is dus zeer beperkt. Er is een (ten dele intacte) moderpodzol aanwezig die wordt afgedekt met een antropogeen dek, onderverdeeld in een esdek en een bouwvoor.

3.2 Sporen en structuren

In de twee noordelijke sleuven (sleuf 1 en 2) zijn alleen recente sporen waargenomen die waarschijnlijk te relateren zijn aan de woningen die op die percelen hebben gestaan. De zuidelijke sleuven (3, 4 en 5) bevatten ook enkel recente sporen. Deze zijn vermoedelijk een restant van het voormalige dierenasiel. Dit vermoeden wordt ondersteund door het aantreffen van nog niet geheel vergane concentraties dierlijke resten. Tekeningen van de afzonderlijke sleuven zijn weergegeven in bijlage 1.

Afb. 4. Allesporenkaart.

3.3 Vondstmateriaal

Er is geen archeologisch vondstmateriaal aangetroffen, enkel recent (20^e/21^e eeuw) afval.

4 Synthese

4.1 Algemeen

Door het ontbreken van archeologische resten kunnen de verwachtingen die op grond van het vooronderzoek zijn gesteld op basis van het huidige onderzoek niet worden getoetst.

4.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen die in het Programma van Eisen zijn gesteld zullen hier worden beantwoord op basis van de bevindingen van het proefsleuvenonderzoek.

- Welk(e) bodemtype(s) komen voor in het plangebied?
- Er is een (gedeeltelijk intacte) moderpodzol aanwezig die wordt afgedekt met een antropogeen dek, onderverdeeld in een esdek en een bouwvoor.

Indien een vindplaats aanwezig is:

- Wat is de exacte aard en datering van de aangetroffen vindplaats(en)?
- Wat is de gaafheid en conservering van deze vindplaats(en)?

- Voor zover het mogelijk is dat te beoordelen door middel van het proefsleuvenonderzoek, is geconstateerd dat er geen vindplaats aanwezig is.

5 Waardering en selectieadvies

5.1 Waardering van de vindplaats

De waardestelling, zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1, specificatie VS06) gebeurt op drie niveaus: belevingswaarde, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit. De eerste is niet van toepassing omdat de vindplaats niet bovengronds zichtbaar is. Alleen de laatste twee niveaus zijn op deze vindplaats van toepassing. De fysieke kwaliteit van de vindplaats is gebaseerd op haar conservering en gaafheid. De conservering geeft aan in hoeverre de resten behouden zijn, de gaafheid in hoeverre de vindplaats nog compleet is. De beoordeling is voor zowel gaafheid als conservering: drie punten voor hoge, twee punten voor middelhoge en één punt voor lage kwaliteit.

Gezien de afwezigheid van een vindplaats(en), scoort de locatie automatisch laag, waardoor het gekarakteriseerd wordt als 'niet behoudenswaardig'.

Tabel 2. Scoretabel waardestelling (naar KNA, versie 3.1).

Waarden	Criteria	Scores			
		Hoog	Midden	Laag	Totale score
Beleving	Schoonheid	Wordt niet gescoord			
	Herinneringswaarde	Wordt niet gescoord			
Fysieke kwaliteit	Gaafheid			1	≥ 5 behoudenswaardig
	Conservering			1	
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid			1	≥ 7 behoudenswaardig
	Informatiewaarde			1	
	Ensemblewaarde			1	
	Representativiteit	N.v.t.			

5.2 Selectieadvies

Wegens de afwezigheid van archeologische resten adviseert ADC ArcheoProjecten de Gemeente Ede het plangebied Ede-Asakkerweg vrij te geven voor ontwikkeling. Hierbij dient wel te worden aangemerkt dat op basis van het vooronderzoek archeologische waarden niet uitgesloten kunnen worden. Indien tijdens grondwerkzaamheden archeologische resten worden aangetroffen, dan dient dit alsnog te worden gemeld op basis van de Monumentenwet 1988 en de Wet op de Archeologische Monumentenzorg. Aanbevolen wordt de uitvoerder van het grondwerk hiervan op de hoogte te stellen.

Literatuur

A, van der, S., 2006: *Bureauonderzoek; Advies van 9 februari 2006*, registratienummer ONT 2006 543.
A, van der, S., 2008: *Programma van Eisen Ede-Asakkerweg*, 20 maart 2008, versie nr. 2, PvE-nr. 2006-05.

Lijst van afbeeldingen

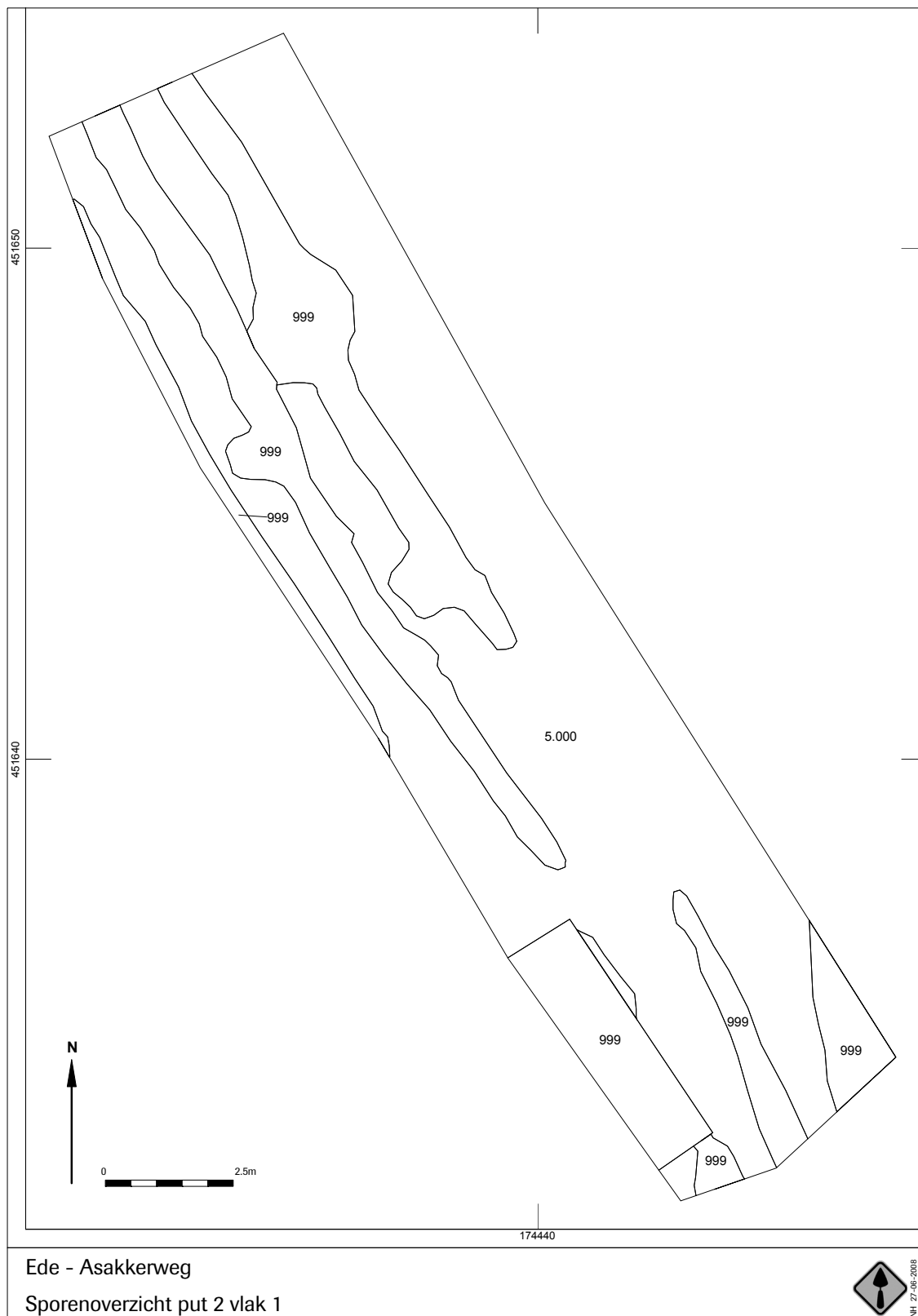
Afb. 1. Locatie van het onderzoeksgebied op de topografische kaart.
Afb. 2. Plangebied met proefsleuf en meetpunten.
Afb. 3. Bodemopbouw oostprofiel put 3.
Afb. 4. Allesporenkaart.

Lijst van Tabellen

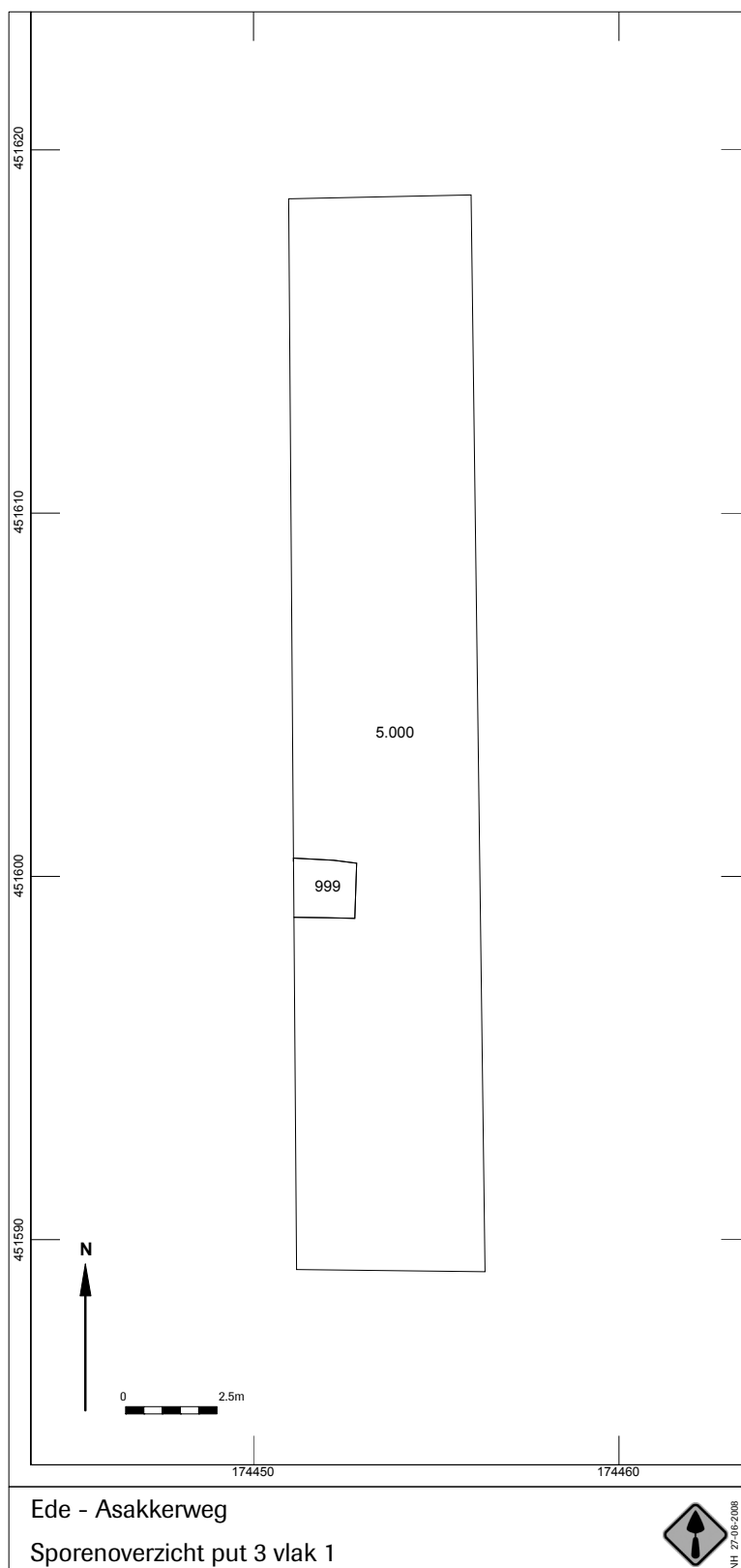
Tabel 1. Tijdsduur van de verschillende (pre)historische perioden.
Tabel 2. Scoretabel waardestelling (naar KNA, versie 3.1).

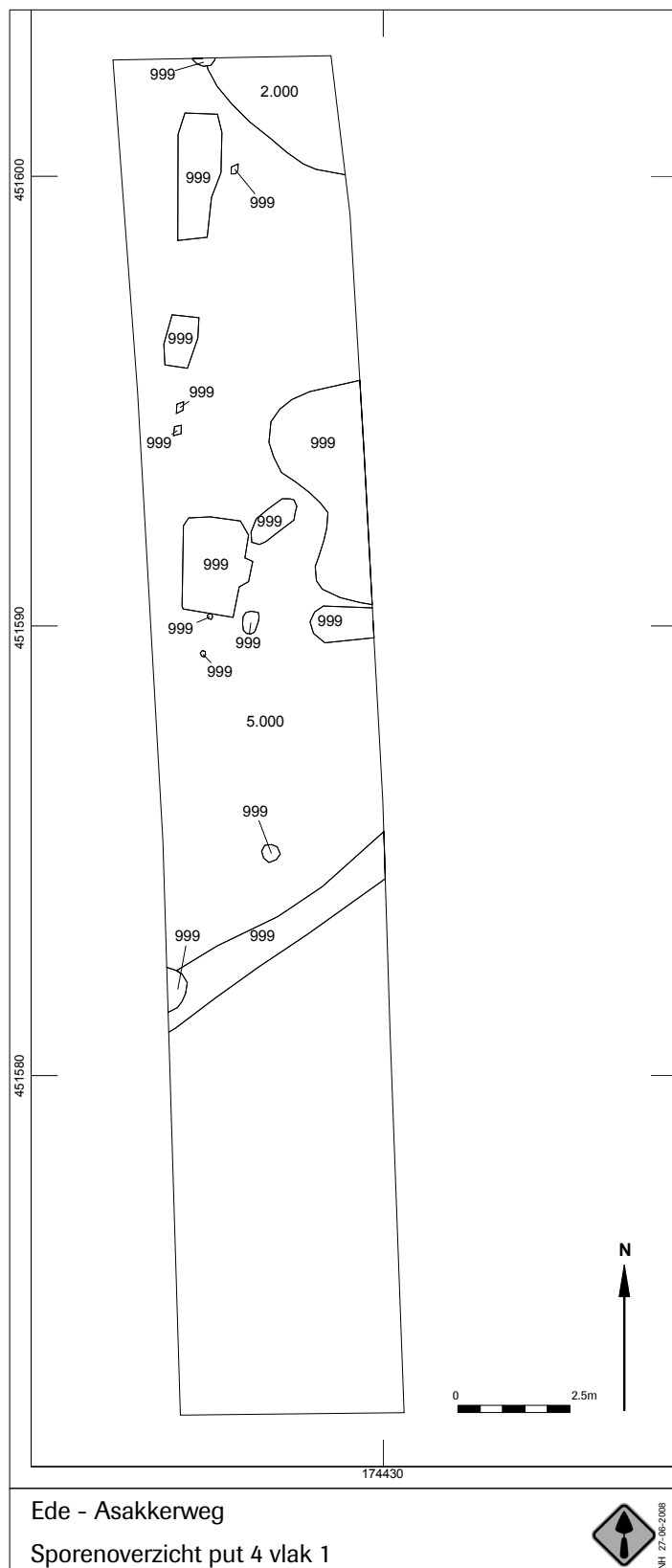
Spoor 999 = recent.

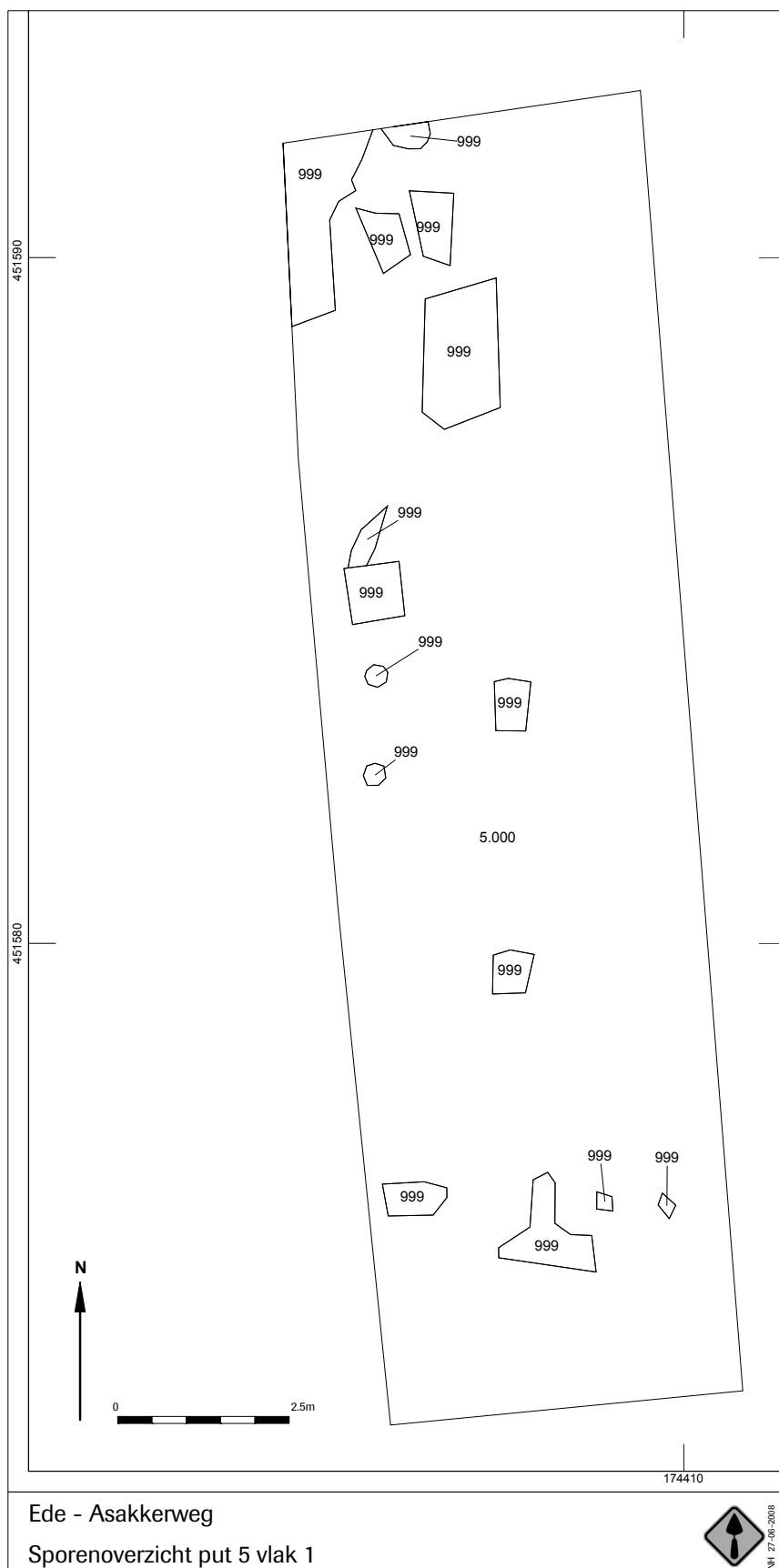
Spoor 999 = recent.

Spoor 999 = recent.

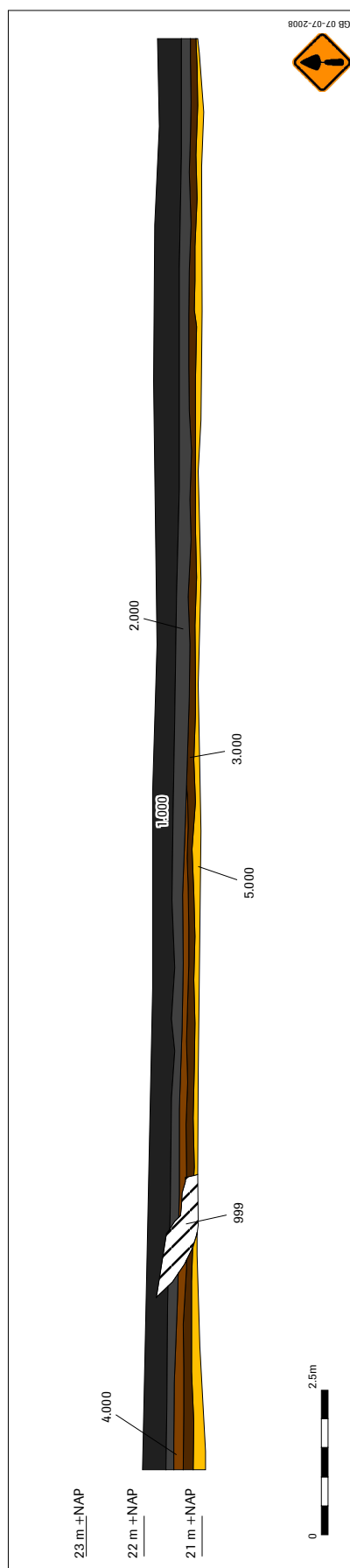
Spoor 999 = recent.

Spoor 999 = recent.

Bijlage 2. Westprofiel put 4

Spoor 999 = recente verstoring
Spoor 1000 = bouwvoor
Spoor 2000 = A/E/B-horizont
Spoor 3000 = B-horizont
Spoor 4000 = Bs-horizont
Spoor 5000 = C-horizont

Verklarende woordenlijst

Antropogene sporen Alle immobiele sporen van menselijke oorsprong, variërend van paalgaten of fosfaatvlekken tot muurresten.

AMK Archeologische Monumentenkaart geeft een overzicht van gewaardeerde archeologische terreinen in vier categorieën: 1) Archeologische waarde, 2) Hoge archeologische waarde, 3) Zeer hoge archeologische waarde en 4) Zeer hoge archeologische waarde beschermd. De AMK is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de RACM en de provincies en wordt beheerd door de RACM.

Archeologische indicatoren Indicatief archeologisch materiaal dat bij (boor)onderzoek een aanwijzing kan zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van een archeologische vindplaats.

Archis Archeologisch Informatie Systeem. Dit door de RACM beheerde systeem bevat informatie over o.a. onderzoeksmeldingen, vondstmeldingen, waarnemingen, complexen en monumenten.

¹⁴C Koolstof (radioactieve isotoop), gebruikt voor datering.

CIS Het landelijke registratienummer ten behoeve van archeologisch onderzoek, uitgegeven door het Centraal Informatiesysteem.

CMA Centraal Monumenten Archief.

Conservering De mate waarin grondsporen, anorganische (aardewerk, vuursteen, metaal, glas etc.) en organische archeologische resten (bot, zaden, hout etc.) bewaard zijn gebleven.

Ensemblewaarde De meerwaarde die aan een vindplaats wordt toegekend op grond van de mate waarin sprake is van een landschappelijke en/of archeologische context.

Ex situ niet ter plaatse. Aanduiding die wordt gebruikt om aan te geven of grondsporen en / of artefacten zich niet meer op de oorspronkelijke plaats in de bodem bevinden. Behoud ex situ is het bewaren van de archeologische informatie door definitief onderzoek (opgraven, documenteren en registreren).

Gaafheid De mate van (fysieke) verstoring van de bodem en/of de (eventueel aanwezige) archeologische waarden, zowel in verticale zin (diepte) als in horizontale zin (omvang)

Herinneringswaarde De herinnering die een archeologisch monument oproept over het Verleden.

IKAW Indicatieve kaart van archeologische waarden, een door de RACM geproduceerde kaart op landelijk niveau met de verwachte relatieve of absolute dichtheid van (bepaalde) archeologische verschijnselen in de bodem.

IVO Inventariserend Veld Onderzoek. Het verwerven van (extra) informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied, als aanvulling op en toetsing van de archeologische verwachting, gebaseerd op het bureauonderzoek middels waarnemingen in het veld.

Informatiewaarde De betekenis van een monument als bron van kennis over het verleden. De informatiewaarde wordt bepaald door de mate waarin (een opgraving van) het monument een bijdrage kan leveren aan nieuwe kennisvorming over het verleden.

In situ Achtergebleven op exact de plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponneerd, weggegooid of verloren. Behoud in situ is het behouden van archeologische waarden in de bodem.

KNA Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.

NAP Normaal Amsterdams Peil (=officieel peilmerk).

PVA Plan van Aanpak. Een door de opdrachtnemer op te stellen plan voor de uit te voeren werken waarmee beoogd wordt aan de vereisten zoals geformuleerd in het Programma van Eisen en/of het ontwerp te voldoen. Ook wordt hierin een voorstel gedaan voor de werkwijze waarmee de in het Programma van Eisen en/ of ontwerp geformuleerde resultaatsverwachtingen bereikt kunnen worden.

PvE Programma van Eisen. Het PvE is een door een bevoegde overheid opgesteld of bekrachtigd document dat de probleem- en doelstelling van de te verrichten werkzaamheden van de vindplaats geeft en de daaruit af te leiden eisen formuleert met betrekking tot het uit te voeren werk.

RACM Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurhistorie en Monumentenzorg, tot eind 2006 de ROB, Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek.

Representativiteit De mate waarin een bepaald type vindplaats typerend is voor een periode dan wel een gebied.

RTS Robotic Total Station. Hiermee worden vlakken direct digitaal ingemeten.

Schoonheid De esthetisch-landschappelijke waarde van een archeologisch monument, die vooral in zichtbaarheid tot uiting komt.

Selectieadvies Archeologisch inhoudelijk advies over de behoudenswaardigheid van een vindplaats. Dit wordt opgesteld aan de hand van de waarderingscriteria.

Zeldzaamheid De mate waarin een bepaald type monument schaars is (of is geworden) voor een periode of in een gebied.

Afkortingen in database

AARD SPOOR

Aard van het spoor

Code	Omschrijving
AKR	(oude) akkerlaag
AWC	aardewerk-concentratie
BA	balk
BES	beschoeiing
BG	boorgat
BKS	bekisting
BOC	botconcentratie
BPA	beschoeiing, palen
BPL	beschoeiing, planken
BPT	beerput/beerelder
BRL	brandlaag
BU	bustum
BUN	visbun
BV	bouwoor
CR	crematiegraf
DIG	dierbegaving
DK	drenkkuil
DLT	doorlaat (door een muur)
DP	depressie
DR	drain
EG	erfgreppel
ES	esdek
FU	fuik
GA	gracht
GE	geul
GHE	grafheuvel
GR	greppel
GRK	grafkuil
GT	goot
HA	haard
HAK	haardkuil
HG	huisgreppel
HKC	houtschool-concentratie
HI	hoefindruk
HO	hout
HU	hutkom
IN	inhumatiegraf
KEL	kelder
KGO	ovale kringgreppel
KGR	ronde kringgreppel
KGV	vierkante kringgreppel
KL	kuil
KS	karrenspoor
LAK	Laklaag
LAT	latrine
LG	laag
LO	ophogingslaag
LS	stortlaag
MI	muurinsteek
MR	muur
MSK	mestkuil
MST	muursteen
MU	muuruitbraak
NV	natuurlijke verstoring
NVD	dierlijke verstoring
NVP	plantaardige verstoring
OV	oven
PA	houten paal
PAK	paal met paalkuil
PG	paalgat
PGK	paalgat met paalkuil
PK	paalkuil
PL	plank
PLW	plaggenwand
PO	poel
POE	poer
POT	potstal
PS	ploegspoor
PSE	ploegspoor, eergetouw
PSK	ploegspoor, keerploeg
REC	recent
RPA	palenrij
RPG	rij paalgaten
RPK	rij paalkuilen
RPL	rij planken
SG	standgreppel
SI	silo

SL	sloot
SPB	spaarhoog
SPG	spitsgracht
SS	spitspoor
ST	steen
STC	steenconcentratie
VL	vlek
VR	vloer
VSC	vuursteenconcentratie
VW	vlechtwerk
WA	waterput
WG	weg
WK	waterkuil
WL	wal
WOO	woonlaag
XXX	onbekend

COUPEVORM

Vorm van de onderkant van het spoor in de coupe.

Code	Omschrijving
ONR	onregelmatig
PNT	punt
RND	rond
VLK	vlak
KOM	komvormig

NG niet gecoupeerd

VLAKVORM

Vorm van het spoor op het horizontale vlak

Code	Omschrijving
LIN	lineair
ONR	onregelmatig
OV	ovaal
RHK	rechthoekig
RND	rond
SIK	sikkelvormig
VKT	vierkant

KLEUR

Duiding van de kleur.

Code	Referentie
BE	beige
BL	blauw
BR	bruin
GL	geel
GN	groen
GR	grijs
OR	oranje
PA	paars
RO	rood
RZ	roze
WI	wit
ZW	zwart

Daarnaast:

D	donker
L	licht
SCH	schoon
VL	vuil
ZR	zeer

DBRGR = donkerbruin (hoofdkleur is dan grijs)

INSLUITSEL

Aard van een insluitel van een vulling.

Code	Referentie
AS	as
AW	aardewerk vaatwerk
BOT	bot (geen schelp)
BW	bouw-aardewerk (baksteen, dakpan, tegel)
FE	ijzeroer
FF	fosfaat
GL	glas
HK	houtschool
HL	hutenleem
HT	hout
KER	keramische objecten (weefgewichten)
KI	kiesel
LR	leer

MET	metaal
MN	mangaan
NS	natuursteen
OKR	oker
SCH	schelp
SL	slak
VKL	verbrande klei
VST	vuursteen

TEXTUUR

Textuur van een vulling met NEN-classificatie.

Code	NEN	Referentie
K	K	klei
ZK	Ks1	zware klei
MK	Ks2	matig zware klei
LK	Ks3	lichte klei
Z-K		zandige klei
ZI		zavel
ZZI	Kz1	zware zavel
MZI	Kz2	matig lichte zavel
LZI	Kz3	lichte zavel
L	L	leem
SL	Lz1	siltig leem
Z-L	Lz3	zandig leem
V	V	veen
V1	Vk3	venige klei
V2	Vk1	kleiig veen
V3	Vm	veen
Z-V	Vz1	zandig veen
Z	Z	zand
FZ	Zs1	fijn zand
MZ	Zs1	middelgrof zand
GZ	Zs1	grof zand
ILZ	Zs2	iets lemig zand
LZ	Zs3	lemig zand
IGHZ	g1	iets grindhoudend zand
MGHZ	g2	matig grindhoudend zand
SGHZ	g3	sterk grindhoudend zand
V-Z	Vz3	venig zand
G	G	grind
FG		fijn grind
GG		grof grind
IZHG	Gz1	iets zandhoudend grind
MZHG	Gz2	matig zandhoudend grind
SZHG	Gz3	sterk zandhoudend grind
ST		steen
HT		hout
H0	h1	humushoudend
H1	h2	matig humeus
H2	h3	humusrijk

INHOUD

Aard van het materiaal van een vondst.

Code	Referentie
AW	aardewerk vaatwerk
BOT	bot (geen schelp)
BW	bouwaardewerk (keramisch, geen steen)
COP	coproliet
GL	glas (geen slak)
HK	houtskool
HT	hout (geen houtskool, geen plantaardige resten)
KER	keramische objecten (weefgewichten ed.)
LR	leer
MET	metaal (geen slak)
MIX	gemengd
NS	natuursteen (geen vuursteen)
OKR	oker
PIJ	pijpenkoppen en -stelen
SCH	schelp
SL	slakken
TOU	touw (vaak vlas of bast)
TXT	textiel (wol of draad)
VKL	verbrande klei (geen lemen gewichten)
VST	vuursteen
XXX	overig

MONSTER

Aard van een monster.

Code	Referentie
MA	monster algemeen
MAR	monster artropoden
MBOT	monster bot
MC14	monster voor C-14 datering
MCH	chemisch monster
MCR	crematiemonster
MD	monster voor dendrochronologisch onderzoek
MFF	fosfaatmonster
MHK	houtskoolmonster
MHT	houtmonster
MP	pollenmonster
MSC	schelpenmonster
MSL	monster slijpplaat
MZ	zadenmonster voor botanisch onderzoek

VERZAMELWIJZE

Manier waarop een vondst of monster is verzameld.

Code	Referentie
AAC	aanleg coupe (handmatig schaven)
AANV	aanleg vlak of profiel (handmatig)
BIGB	bigbag
COUP	couperen (handmatig)
DETC	detectorvondst
LICH	lichten (vondst met omringende grond integraal verwijderd)
MAA	machinale aanleg
MAF	machinale afwerking (of machinaal couperen)
MSCH	machinaal schaven
PUNT	puntvondst (ingemeten)
SCHA	uitschaven (handmatig)
SPIT	uitspitten (handmatig)
TROF	troffelen